

Sektorske analize. Farmaceutska industrija

Božić, Ljiljana

Other document types / Ostale vrste dokumenata

Publication year / Godina izdavanja: **2020**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:213:593624>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-21**

Repository / Repozitorij:

[The Institute of Economics, Zagreb](#)

sa

Sektorske_analize

eiz ekonomski
institut
zagreb

rujan 2020. broj 79 godina 9

ISSN: 1848-8986

hr
H R D O C U L T U R E I N R E S E A R C H

Farmaceutska industrija

Autorica **Ljiljana Božić**

_Sadržaj

_3 Glavni sektorski pokazatelji

Povećanje zaposlenosti u farmaceutskoj industriji u prvih šest mjeseci 2020. godine iznosilo je 4,4 posto u odnosu na prvu polovicu 2019.

_7 Farmaceutska industrija u Europskoj uniji

Prošle godine je na razini 28 zemalja EU-a ostvaren porast obujma proizvodnje farmaceutskih proizvoda i pripravaka za 9,4 posto u odnosu na 2018. godinu.

_11 Najveći svjetski proizvođači

Najveći udio na svjetskom tržištu lijekova na recept u 2019. imala je kompanija Roche čija je prodaja iznosila 48,2 milijarde USD.

_15 Vodeća trgovačka društva u Hrvatskoj

Vodeće trgovačko društvo u farmaceutskoj industriji u Hrvatskoj po ukupnom prihodu ostvarenom 2019. godine ostaje Pliva d.o.o. Ukupni prihod ovog trgovačkog društva čini 66 posto ukupnog prihoda deset vodećih kompanija sektora.

_18 Zaključak

Prvu polovicu ove godine u farmaceutskoj industriji, kao i u ostalim djelatnostima, obilježila je pandemija bolesti COVID-19. Učinci će se moći u potpunosti analizirati kad budu dostupni godišnji podaci, ali je već sada jasno kako su smanjen pristup pacijenata zdravstvenim uslugama te odgađanje pregleda, dijagnostičkih postupaka i zahvata koji nisu hitni zbog zaustavljanja širenja koronavirusa doveli do smanjene potrošnje lijekova na svjetskoj razini.

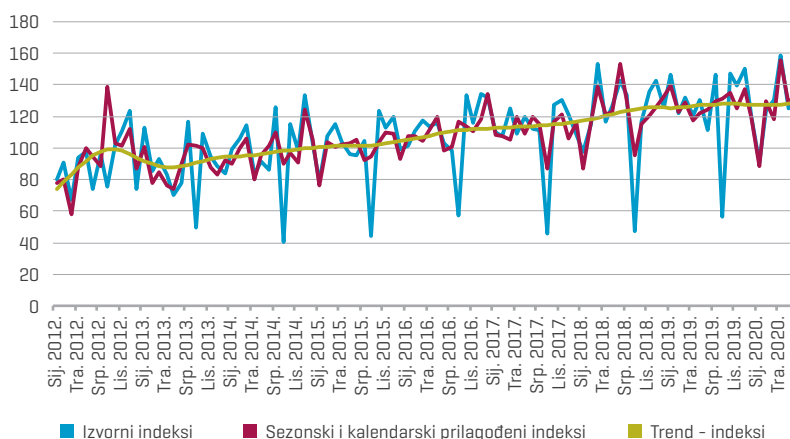
Glavni sektorski pokazatelji

“Od siječnja do svibnja 2020. izvezeno je farmaceutskih proizvoda i pripravaka u vrijednosti 2,8 milijardi kuna, što predstavlja pad od 13 posto u usporedbi s prvih pet mjeseci 2019. godine.

Državni zavod za statistiku objavio je da je proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka u lipnju 2020. bila 8,5 posto veća u odnosu na isti mjesec 2019. prema sezonski i kalendarski prilagođenom indeksu. Međutim, u prvih šest mjeseci ove godine proizvodnja farmaceutskih proizvoda i pripravaka na međugodišnjoj je razini smanjena za 0,3 posto. Farmaceutska je industrija tako jedna od brojnih industrijskih grana koje su u prvoj polovici ove godine zabilježile pad proizvodnje, koji je u tom razdoblju na razini ukupne industrije iznosio 6,4 posto. Kretanja u ovoj industriji, kao i u ostalima, u prvoj polovici ove godine značajno su obilježena utjecajem pandemije bolesti COVID-19 i aktivnostima koje su se provodile u svrhu borbe s njom. Trenutno dostupni podaci omogućavaju da se identificiraju prvi učinci, a u narednom će razdoblju biti moguće analizirati potpuniji utjecaj na ovu industriju kao i na gospodarstvo u cjelini.

Slika 1.
Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka (2015. = 100)

Izvor: Državni zavod za statistiku.

Mjesečne stope promjene izračunate iz sezonski i kalendarski prilagođenih indeksa ukazuju na smanjenje od 8,8 posto u ožujku u odnosu na veljaču 2020. te od 17,7 posto u svibnju u odnosu na travanj. Nakon smanjenja od 25,1 posto u siječnju 2020. u odnosu na prosinac 2019., u veljači je u odnosu na siječanj proizvodnja u ovoj djelatnosti povećana za 46,4 posto.

Povećanje na mjesečnoj razini, i to od 31,1 posto, ostvareno je u travnju 2020. U lipnju je proizvodnja farmaceutskih proizvoda u usporedbi sa svibnjem ove godine povećana za 4,7 posto.

Zalihe gotovih farmaceutskih proizvoda kod proizvođača u lipnju ove godine smanjene su za 14,1 posto u odnosu na isti mjesec 2019. godine. U odnosu na svibanj 2020. povećane su tek 0,4 posto. U usporedbi s prosjekom 2019., zalihe gotovih proizvoda u ovoj djelatnosti manje su za 9,7 posto.

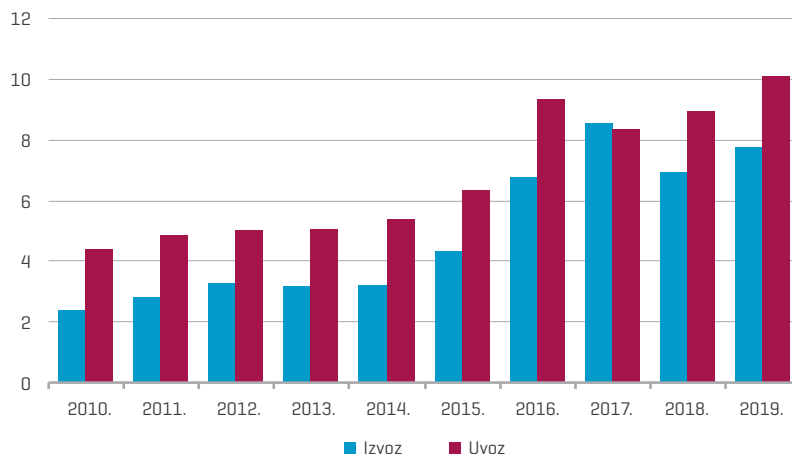
U lipnju ove godine u proizvodnji farmaceutskih proizvoda i pripravaka bilo je 5.228 zaposlenih. Broj zaposlenih u lipnju je povećan za 4,6 posto u usporedbi s istim mjesecom prošle godine. Povećanje zaposlenosti u farmaceutskoj industriji u prvih šest mjeseci 2020. godine iznosilo je 4,4 posto u odnosu na prvu polovicu 2019. U farmaceutskoj je industriji proizvodnost rada u lipnju smanjena za 4,6 posto na međugodišnjoj razini.

Prosječna mjesečna bruto plaća zaposlenika u proizvodnji osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka u lipnju ove godine iznosila je 14.656 kuna, što je 2,3 posto više u usporedbi s istim razdobljem lani. U odnosu na prosječnu bruto plaću u Hrvatskoj, u farmaceutskoj industriji tog mjeseca ona je bila 58,5 posto veća. Prosječna bruto plaća za 2019. u farmaceutskoj je industriji iznosila 15.437 kuna. Na međugodišnjoj razini, bruto plaća u ovoj djelatnosti povećana je za 9 posto.

Od siječnja do svibnja 2020. izvezeno je farmaceutskih proizvoda i pripravaka u vrijednosti 2,8 milijardi kuna, što predstavlja pad od 13 posto u usporedbi s prvih pet mjeseci 2019. godine. U istom razdoblju uvoz farmaceutskih proizvoda dosegao je iznos od 5,5 milijardi kuna. Usporedi li se s istim razdobljem lani, uvoz farmaceutskih proizvoda porastao je za čak 21,5 posto.

Slika 2.
Vanjskotrgovinska razmjena, proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka od 2010. do 2019., u milijardama kuna

Izvor: Državni zavod za statistiku.

PROSJEČNA BRUTO PLAĆA ZA 2019. U FARMACEUTSKOJ JE INDUSTRIJI IZNOSILA 15.437 KUNA.

“ Potrošačke cijene farmaceutskih proizvoda u lipnju ove godine bile su za 1,3 posto veće u odnosu na isti mjesec 2019.

U 2019. izvoz farmaceutskih proizvoda dosegnuo je 7,7 milijardi kuna. To predstavlja povećanje od 12 posto u odnosu na 2018. godinu. U prošloj je godini uvezeno farmaceutskih proizvoda u vrijednosti 10,1 milijarde kuna. Ovo povećanje uvoza od 13,4 posto na međugodišnjoj razini dodatno je smanjilo pokrivenost uvoza izvozom farmaceutskih proizvoda na 76,6 posto u 2019. godini.

Potrošačke cijene farmaceutskih proizvoda u lipnju ove godine bile su za 1,3 posto veće u odnosu na isti mjesec 2019. Također, farmaceutski su proizvodi u lipnju ove godine bili 40 posto skuplji u odnosu na prosječne cijene farmaceutskih proizvoda u 2015.

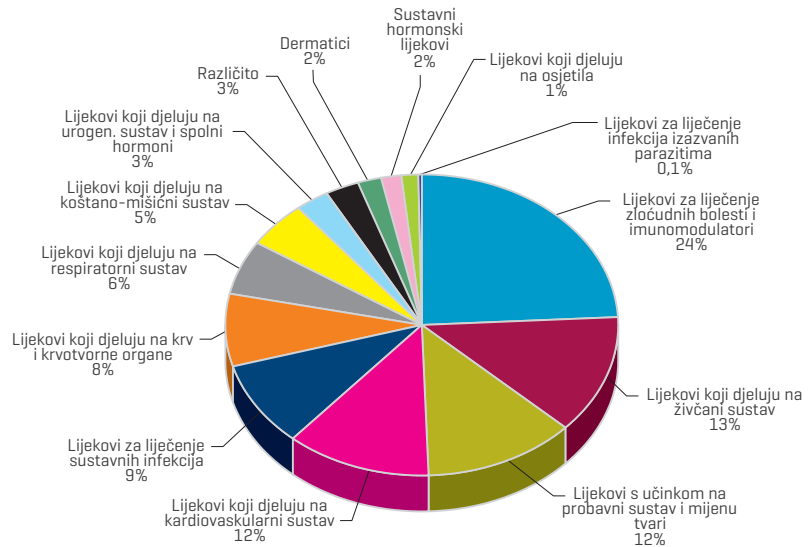
U istom mjesecu 2020. godine proizvođačke cijene osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka na međugodišnjoj su razini ukupno porasle 2 posto. Cijene farmaceutskih proizvoda u lipnju 2020. na domaćem tržištu porasle su 1,6 posto, a na nedomaćem 2 posto u usporedbi s istim mjesecom lani.

U Izvješću o potrošnji lijekova Hrvatska agencija za lijekove i medicinske proizvode navodi da je u 2018. godini u Hrvatskoj potrošeno lijekova u vrijednosti 6,6 milijardi kuna. Tako je nastavljen trend povećanja potrošnje lijekova u Hrvatskoj. Povećanje vrijednosti potrošenih lijekova u odnosu na 2017. iznosilo je 8,06 posto.

Mjereno u financijskim terminima, najveći udio u ukupnoj potrošnji lijekova u 2018. odnosio se na lijekove za liječenje zloćudnih bolesti i imunomodulatore – čak 24 posto (slika 3). Slijede ih lijekovi koji djeluju na živčani sustav (13 posto) te lijekovi koji djeluju na probavni sustav i lijekovi koji djeluju na kardiovaskularni sustav s udjelima po 12 posto.

Slika 3.
Udio glavnih skupina lijekova u ukupnoj vrijednosti potrošnje lijekova u 2018. godini

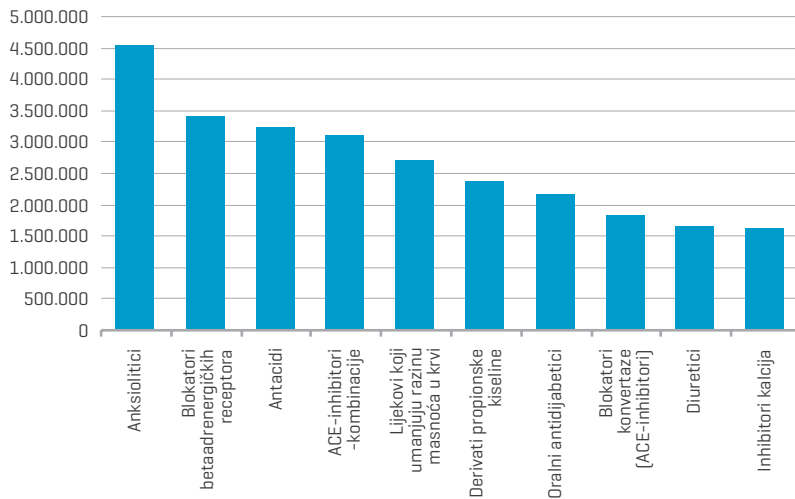
Izvor: Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

Što se tiče lijekova koji se izdaju na liječnički recept, prema podacima koje je objavio Hrvatski zavod za javno zdravstvo, 8,3 posto propisanih lijekova u 2019. odnosi se na anksiolitike. Konkretno, radi se o 4.541.093 recepta za ovu skupinu lijekova. Slijede blokatori betaadrenergičkih receptora čiji je udio bio 6,2 posto te antacidi s 5,9 posto i ACE-inhibitori-kombinacije s 5,2 posto. Deset najčešće izdanih lijekova na recept u 2019. u Hrvatskoj prikazano je na slici 4.

Slika 4.
Deset najčešće izdanih lijekova na recept u djelatnosti obiteljske (opće) medicine u Hrvatskoj u 2019. godini

Izvor: Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

Farmaceutska industrija u Europskoj uniji

Ove godine je iz Europske unije izašlo Ujedinjeno Kraljevstvo čija je farmaceutska industrija imala značajan udio na razini Unije. Preciznije, prema podacima EFPIA-e u 2018. godini farmaceutska industrija Ujedinjenog Kraljevstva činila je 8,8 posto ukupne proizvodnje, 7,9 posto zaposlenih u farmaceutskoj industriji u Europi te 9,9 posto ukupne vrijednosti farmaceutskog tržišta. Ipak, kako su podaci o godišnjim kretanjima u proizvodnji farmaceutskih proizvoda i pripravaka na razini EU-a uglavnom dostupni za 2019. godinu, kada je Ujedinjeno Kraljevstvo još uvijek bilo dijelom Unije, u ovom se poglavlju analiziraju pokazatelji na razini 28 zemalja EU-a.

Prošle godine je na razini 28 zemalja EU-a ostvaren porast obujma proizvodnje farmaceutskih proizvoda i pripravaka za 9,4 posto u odnosu na 2018. godinu. Proizvodnja farmaceutske industrije u 2019. u usporedbi s 2015. godinom povećana je čak 21,3 posto.

Eurostatovi podaci o kretanju zaposlenosti po industrijama pokazuju da je u farmaceutskoj industriji na razini 28 zemalja u odnosu na 2018. godinu prošle godine broj zaposlenih povećan za 2,7 posto. U usporedbi s 2015. na razini EU-28 broj zaposlenika u ovoj je industriji prošle godine bio veći za 6,7 posto. Povećan je i broj radnih sati na međugodišnjoj razini, i to za 2,3 posto. Povećanje sati rada 2019. u ovoj je industriji u odnosu na 2015. iznosilo 8,9 posto. Zaposlenici u farmaceutskoj industriji na razini EU-a u prošloj su godini imali bruto plaće prosječno veće za 6,8 posto. Analizira li se kretanje u posljednjih deset godina, to je najveće međugodišnje povećanje bruto plaća u ovoj industriji. U usporedbi s 2015. godinom, povećanje bruto plaća zaposlenih u farmaceutskoj industriji iznosilo je 18 posto.

Indeksi prometa ukazuju na međugodišnje povećanje prometa farmaceutskih proizvoda i pripravaka, i to za 2,2 posto na domaćem i 2,5 posto na međunarodnom tržištu u 2019. godini. Farmaceutska industrija u EU-u prošle je godine ostvarila 4,1 posto veći promet nego 2015. godine. U

ZAPOSLENICI U FARMACEUTSKOJ INDUSTRIJI NA RAZINI EU-A U PROŠLOJ SU GODINI IMALI BRUTO PLAĆE PROSJEČNO VEĆE ZA 6,8 POSTO.

istom razdoblju povećanje prometa farmaceutskih proizvoda i pripravaka na nedomaćem tržištu iznosilo je 19,3 posto.

“ Prošla je godina obilježena i padom cijena farmaceutskih proizvoda i pripravaka u zemljama EU-a za 1,3 posto u odnosu na 2018. godinu.

Prošla je godina obilježena i padom cijena farmaceutskih proizvoda i pripravaka u zemljama EU-a za 1,3 posto u odnosu na 2018. godinu. Cijene farmaceutskih proizvoda i pripravaka prošle godine bile su 4,2 posto manje nego 2015. godine. Godišnji podaci za proizvođačke cijene na domaćem tržištu pokazuju da je prošle godine došlo do povećanja od 0,8 posto na međugodišnjoj razini. U odnosu na 2015. godinu proizvođačke cijene farmaceutskih proizvoda i pripravaka povećane su 2,5 posto. Pad proizvođačkih cijena prisutan je na nedomaćem tržištu. Na međugodišnjoj razini lanjske proizvođačke cijene farmaceutskih proizvoda i pripravaka pale su 1,8 posto, dok su u odnosu na 2015. godinu smanjene 5,7 posto.

Prema podacima EFPIA-e koji se odnose na farmaceutsku industriju u Europi (tj. zemlje EU-a, Norveška, Švicarska, Srbija, Turska i Rusija), europsku farmaceutsku industriju obilježili su pozitivni trendovi. Iako su pokazatelji za 2019. procijenjeni, oni ukazuju na nastavak dugogodišnjeg jačanja farmaceutske industrije u Europi (tablica 1).

“ EFPIA procjenjuje da je proizvodnja ove industrije dosegla 275 milijardi eura, što je 5,8 posto više nego 2018. godine.

Tako EFPIA procjenjuje da je proizvodnja ove industrije dosegla 275 milijardi eura, što je 5,8 posto više nego 2018. godine. Također, procijenjeno je kako je izvoz farmaceutskih proizvoda i pripravaka rastao 9,1 posto, a uvoz 6,9 posto. Na razini Europe više se izvozi nego što se uvozi farmaceutskih proizvoda te se očekuje da je vanjskotrgovinska bilanca prošle godine iznosila 140 milijardi eura. Ukupna vrijednost farmaceutskog tržišta na međugodišnjoj je razini porasla 7 posto. Također, u istom su razdoblju povećana i plaćanja javnog zdravstvenog sustava za lijekove, i to za 4 posto.

NA POSLOVIMA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA PROŠLE JE GODINE BILO ZAPOSLENO 15 POSTO UKUPNOG BROJA ZAPOSLENIKA EUROPSKE FARMACEUTSKE INDUSTRIJE.

Tablica 1.
Odabrani pokazatelji farmaceutске industrije u Europi u 2018. i 2019. godini

Napomene: * Podaci za uvoz i izvoz uključuju međurazmjenu zemalja EU-28. **Podaci za 2019. su procijenjeni.

Izvor: EFPIA [2020].

	2018.	2019.**	Indeks 2019./2018.
Proizvodnja (u mil. eura)	259.857	275.000	105,8
Izvoz (u mil. eura)*	435.300	475.000	109,1
Uvoz (u mil. eura)*	313.269	335.000	106,9
Vanjskotrgovinska bilanca (u mil. eura)	122.031	140.000	114,7
Izdaci za istraživanje i razvoj (u mil. eura)	36.312	37.500	103,3
Broj zaposlenih	793.111	795.000	100,2
Zaposleni u istraživanju i razvoju	115.792	118.000	101,9
Ukupna vrijednost farmaceutskog tržišta po tvorničkim cijenama	213.358	228.200	107,0
Plaćanja za lijekove iz nacionalnog zdravstvenog sustava (ambulantna skrb)	135.485	140.900	104,0

Nastavljen je i trend povećanja ulaganja u istraživanje i razvoj čiji se iznos u 2019. godini procjenjuje na 37,5 milijardi eura. Iako je procijenjeno povećanje ukupnog broja zaposlenih u farmaceutskoj industriji u Europi na međugodišnjoj razini iznosilo tek 0,2 posto, povećanje broja zaposlenika koji rade u istraživanju i razvoju je ipak nešto veće [1,9 posto]. Na poslovima istraživanja i razvoja prošle je godine bilo zaposleno 15 posto ukupnog broja zaposlenika europske farmaceutске industrije.

U 2018. godini u istraživanje i razvoj najviše je ulagao Sanofi, i to 5,89 milijardi eura [tablica 2]. Ova je kompanija povećala svoja ulaganja u istraživanje i razvoj za 8,1 posto na međugodišnjoj razini. Najveće međugodišnje povećanje ulaganja u istraživanje i razvoj zabilježili su u kompaniji UCB čija su ulaganja iznosila 1,1 milijardu eura, što čini 25,5 posto neto prodaje ove kompanije.

Iako su u 2018. godini ulagale u istraživanje i razvoj nešto manje nego godinu ranije, po ulaganjima u istraživanje i razvoj od europskih farmaceutskih

kompanija svakako se ističu Bayer [5,1 milijarda eura], AstraZeneca [4,63 milijarde eura] te GlaxoSmithKline [4,1 milijarda eura].

Tablica 2.
Deset vodećih farmaceutskih kompanija u Europi po ulaganjima u istraživanje i razvoj, 2018. godina

Napomena: * Podaci se u pravilu odnose na 2018., ali zbog različitih pravila financijskog izvještavanja u nekim slučajevima obuhvaćaju i prvu polovicu 2019. godine.

Izvor: Europska komisija (2020).

	2018./2019. (u mil. eura)*	Međugodišnja promjena [%]	Intenzitet [%]
Sanofi	5.890,0	8,1	17,1
Bayer	5.109,0	-1,0	12,9
AstraZeneca	4.631,4	-2,7	24,0
GlaxoSmithKline	4.141,3	-3,3	12,1
Boehringer Sohn	3.164,0	2,8	18,1
Merck DE	2.225,0	4,2	15,0
Allergan	1.976,7	9,9	14,3
Novo Nordisk	1.817,6	-5,7	12,1
UCB	1.126,0	14,9	25,5
Servier	748,0	-6,4	17,9

Najveći svjetski proizvođači

Najveći udio na svjetskom tržištu lijekova na recept u 2019. imala je kompanija Roche čija je prodaja iznosila 48,2 milijarde USD. Slijedi Novartis s 46,1 milijardom USD prodaje i 5,3 posto tržišnog udjela. S 43,8 milijardi USD od prodaje lijekova na recept, Pfizer je treća svjetska farmaceutska kompanija koja drži 5 posto svjetskog tržišta. Popis deset vodećih svjetskih farmaceutskih kompanija koje zajedno drže 42 posto svjetskog tržišta dan je u tablici 3.

Tablica 3.
Deset vodećih kompanija na tržištu lijekova na recept po prodaji, 2019. i procjena za 2026.

Izvor: EvaluatePharma [2020].

	Prodaja (u mlrd. USD)		Tržišni udio [%]	
	2019.	2026.	2019.	2026.
Roche	48,2	61	5,5	4,4
Novartis	46,1	54,8	5,3	3,9
Pfizer	43,8	51,1	5	3,7
Merck & Co	40,9	53,2	4,7	3,8
Johnson & Johnson	40,1	56,1	4,6	4,0
Sanofi	34,9	41,7	4,0	3,0
AbbVie	32,4	52,7	3,7	3,8
GlaxoSmithKline	32,1	40,8	3,6	2,9
Bristol-Myers Squibb	25,2	44,7	2,9	3,2
AstraZeneca	23,2	41	2,7	2,9

Prema projekcijama prodaje do 2026. godine EvaluatePharma za svih deset kompanija očekuje povećanje prodaje.

Prema projekcijama prodaje do 2026. godine EvaluatePharma za svih deset kompanija očekuje povećanje prodaje. No, za većinu se očekuje smanjenje tržišnog udjela. Iznimka su AbbVie, Bristol-Myers Squibb i AstraZeneca. Povećanje tržišnog udjela AbbVie do 2026. temelji se na diversifikaciji portfelja zbog akvizicije Allergana u svibnju ove godine. Povećanje tržišnog udjela kompanije Bristol-Myers Squibb moglo bi biti uzrokovano akvizicijom Celgene, dok se najveći doprinos rastu tržišnog udjela AstraZenece očekuje zbog povećanja prodaje lijekova Tagrisso, Lynparza i Imfinzi.

Očekuje se da će vodeće mjesto po tržišnom udjelu 2026. zadržati Roche, ali bi drugo mjesto od Novartisa mogao preuzeti Johnson & Johnson. AbbVie bi do 2026. mogao dospjeti na treće mjesto zajedno s Merckom.

Prema podacima EvaluatePharma, najveća ulaganja u istraživanje i razvoj u prošloj je godini imao Roche. Riječ je o 10,3 milijarde USD, što čini 21,3 posto prihoda od prodaje lijekova na recept ove kompanije. U usporedbi s deset vodećih svjetskih farmaceutskih kompanija po ulaganjima u istraživanje i razvoj, nešto niže iznose ulaganja u istraživanje i razvoj u prošloj godini imale su kompanije Eli Lilly (5,6 mlrd. USD), AstraZeneca (5,3 mlrd. USD) te Bristol-Myers Squibb (5,9 mlrd. USD). Međutim, sve tri kompanije imaju visok intenzitet istraživanja i razvoja mjereno kao postotak prihoda od prodaje lijekova na recept (tablica 4). Najveći intenzitet istraživanja i razvoja svakako je u 2019. imala kompanija Eli Lilly (27,9 posto).

Tablica 4.
Deset vodećih svjetskih farmaceutskih kompanija po ulaganjima u istraživanje i razvoj, 2019. i procjena za 2026.

Izvor: EvaluatePharma (2020).

	Izdaci za istraživanje i razvoj (u mlrd. USD)		Istraživanje i razvoj kao % prihoda od prodaje lijekova na recept	
	2019.	2026.	2019.	2026.
Roche	10,3	12,9	21,3	21,2
Merck & Co	8,7	11	21,3	20,6
Johnson & Johnson	8,8	10,7	22	19,1
Novartis	8,4	9,7	18,2	17,7
Pfizer	8	9,7	18,2	18,9
Bristol-Myers Squibb	5,9	9,4	23,4	21
GlaxoSmithKline	5,5	7,6	17,7	18,6
AstraZeneca	5,3	7,5	22,9	18,3
AbbVie	5,5	7,3	15,4	13,9
Eli Lilly	5,6	7	27,9	22,7

“EvaluatePharma za deset vodećih svjetskih kompanija po ulaganjima u istraživanje i razvoj očekuje daljnje povećanje ulaganja do 2026. godine.

EvaluatePharma za deset vodećih svjetskih kompanija po ulaganjima u istraživanje i razvoj očekuje daljnje povećanje ulaganja do 2026. godine. Tako se predviđa povećanje ulaganja u istraživanje i razvoj kompanije Roche za 25,2 posto te će ta kompanija i dalje biti najveći pojedinačni ulagač u istraživanje i razvoj u farmaceutskoj industriji na svjetskoj razini.

Inače, deset vodećih farmaceutskih kompanija po ulaganjima u istraživanje i razvoj prošle je godine zajedno uložilo 71,6 milijardi USD, što čini 38,5 posto ukupnih ulaganja u istraživanje i razvoj u farmaceutskoj industriji. Prema procjenama, ukupna ulaganja farmaceutske industrije do 2026. godine dostići će iznos od 232,5 milijardi USD, što je porast od 25 posto u

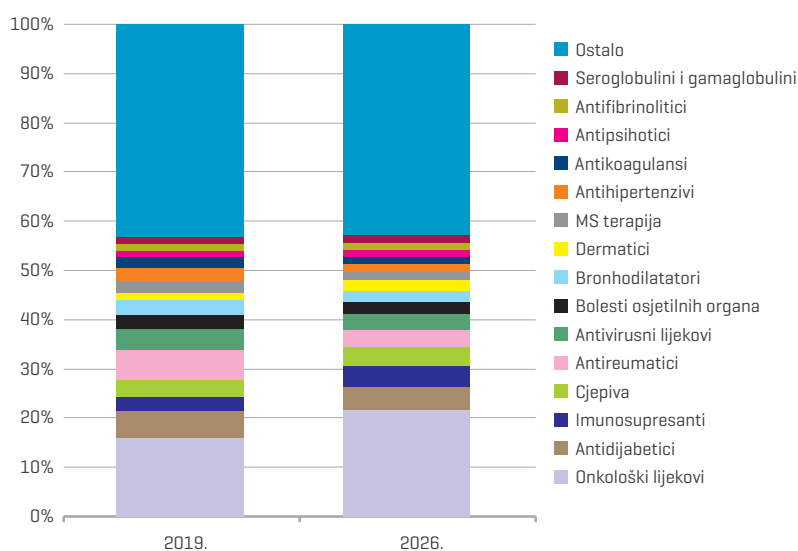
DESET VODEĆIH FARMACEUTSKIH KOMPANIJA PO ULAGANJIMA U ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ PROŠLE JE GODINE ZAJEDNO ULOŽILO 71,6 MILIJARDI USD.

odnosu na 2019. godinu. Pritom se očekuje porast ulaganja u istraživanje i razvoj deset vodećih kompanija za 30 posto. Deset vodećih farmaceutskih kompanija bi tako 2026. godine ulagale 92,8 milijardi USD u istraživanje i razvoj.

Najveći udio u prodaji lijekova općenito u prošloj godini otpadao je na onkološke lijekove. Radi se o 16 posto ukupne prodaje svih vrsta lijekova. Za 2026. godinu EvaluatePharma prognozira da će se prodaja onkoloških lijekova udvostručiti. Očekuje se i povećanje prodaje imunosupresiva za 160 posto. Izgledno je da će i prodaja dermatika porasti s prošlogodišnjih 13,8 milijardi USD na 32 milijarde USD. Detaljan pregled udjela prodaje lijekova po terapijskim područjima u 2019. i prognoze za 2026. prikazani su na slici 5.

Slika 5.
Prodaja lijekova (na recept i bezreceptnih) prema terapijskim područjima, udio u ukupnoj prodaji, 2019. i procjena za 2026.

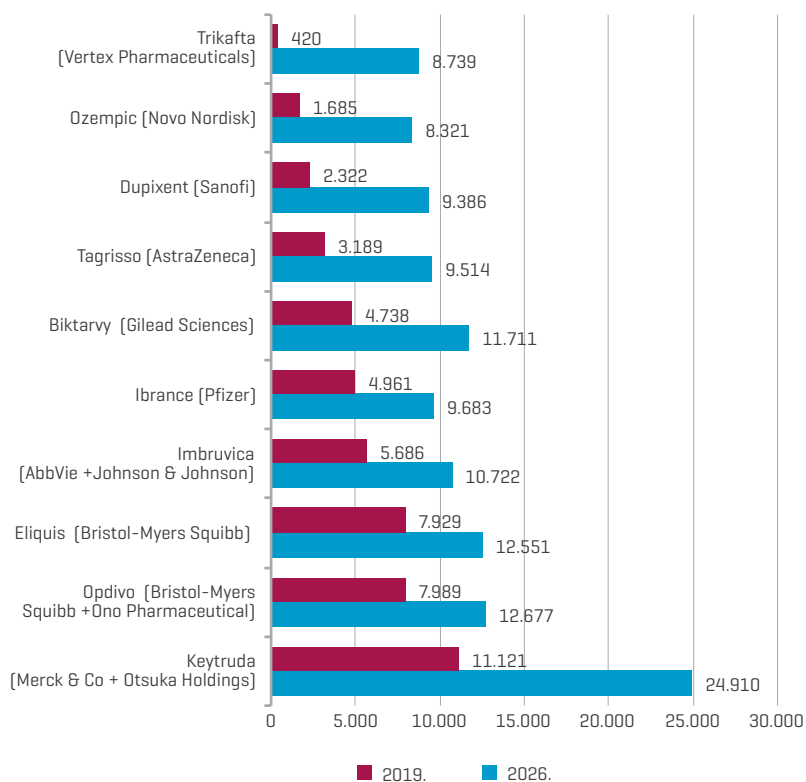
Izvor: EvaluatePharma (2020).

Očekuje se da će najprodavaniji lijek u svijetu 2026. godine biti lijek Keytruda proizvođača Merck & Co i Otsuka Holdings. Njegova je prodaja u prošloj godini iznosila 11,1 milijardu USD. EvaluatePharma procjenjuje da će prodaja ovog lijeka 2026. dostići 24,9 milijardi dolara te da će tako postati uvjerljivo najprodavaniji lijek u svijetu.

Slika 6.
Deset najprodavanijih
lijekova u 2026. godini
prema projekcijama
EvaluatePharma i
usporedba s 2019.
godinom (u mil. USD)

Izvor: EvaluatePharma [2020].

Najveće povećanje prodaje očekuje se za lijek Trikafta čiji je proizvođač Vertex Pharmaceuticals. Projekcije EvaluatePharma ukazuju da bi njegova prodaja s 420 milijuna USD u 2019. mogla porasti na 8,7 milijardi USD.

Vodeća trgovačka društva u Hrvatskoj

“Deset vodećih društava je 2019. zapošljavalo 3,81 posto više zaposlenika te ostvarilo povećanje proizvodnosti rada od 11 posto u odnosu na 2018. godinu.

—Vodeće trgovačko društvo u farmaceutskoj industriji u Hrvatskoj po ukupnom prihodu ostvarenom 2019. godine ostaje Pliva d.o.o. Ukupni prihod ovog trgovačkog društva čini 66 posto ukupnog prihoda deset vodećih kompanija sektora. Među vodeća tri proizvođača farmaceutskih proizvoda i pripravaka u Hrvatskoj ulaze Belupo d.d. i JGL d.d. Njihovi ukupni prihodi u prošloj godini značajno su niži od prihoda koje je ostvarila Pliva (tablica 5). Tri vodeća farmaceutska društva ostvarila su ukupno 84 posto ukupnih prihoda na razini deset vodećih u koje se, uz tri navedena trgovačka društva, svrstavaju još i Hospira Zagreb d.o.o., Genera d.d., PharmaS d.o.o., Krka-Farma d.o.o., Fidifarm d.o.o., Apipharma d.o.o. i BioGnost d.o.o.

Iz analize poslovanja deset vodećih farmaceutskih društava u 2019. razvidno je poboljšanje u odnosu na rezultate iz 2018. Ukupni prihodi povećani su za 15,2 posto, dok je bruto dobit na međugodišnjoj razini utrostručena. Deset vodećih društava zapošljavalo je 3,81 posto više zaposlenika te ostvarilo povećanje proizvodnosti rada od 11 posto. Poboljšana je i likvidnost na razini deset vodećih farmaceutskih društava. Koeffcijent tekuće likvidnosti za deset vodećih društava prelazi 2, te prema tome općenito poduzeća nemaju problema s održavanjem tekuće likvidnosti. Zamjetno je i smanjenje zaduženosti na razini deset vodećih društava sektora. Vrijednost koeffcijenta zaduženosti ukazuje da deset vodećih poduzeća sektora nije prezaduženo.

—Tablica 5.
Pokazatelji poslovanja deset vodećih trgovačkih društava u farmaceutskom sektoru u Hrvatskoj u 2018. i 2019.

Napomena: Koeffcijent zaduženosti = ukupne obveze/ukupna imovina; koeffcijent tekuće likvidnosti = kratkotrajna imovina/kratkoročne obveze; bruto marža = bruto dobit/ukupni prihod * 100; proizvodnost rada = ukupni prihod/broj zaposlenih.

Izvor: Izračun autorice prema podacima Poslovne Hrvatske.

	2018.	2019.	Indeks 2019./2018.
Ukupni prihodi (u mil. kn)	6.259,1	7.212,9	115,24
Bruto dobit (u mil. kn)	461,4	1.469,9	318,57
Broj zaposlenih	4.704	4.883	103,81
Proizvodnost rada (u mil. kn)	1,3	1,5	111,02
Bruto marža (u %)	7,37	20,38	276,44
Koeffcijent tekuće likvidnosti	1,21	2,09	172,95
Koeffcijent zaduženosti	0,42	0,28	67,19

UKUPNI PRIHODI DESET VODEĆIH FARMACEUTSKIH DRUŠTAVA POVEĆANI SU ZA 15,2 POSTO.

Međutim, analizira li se poslovanje pojedinačno za vodeća poduzeća sektora, mogu se uočiti neke iznimke (tablica 6). Iako su na međugodišnjoj razini prihodi vodećih društava općenito povećani, Krka-Farma, Fidifarm i BioGnost ostvarili su u prošloj godini nešto manje prihode nego je to bio slučaj godinu ranije. Najveće smanjenje ukupnog prihoda zabilježilo je BioGnost, i to za 12 posto u odnosu na 2018. godinu. Od onih koji su ostvarili prihode veće nego 2018. svakako treba spomenuti Apipharmu čije je povećanje ukupnih prihoda iznosilo 91 posto.

Najveću proizvodnost rada u prošloj je godini imala Pliva. Kad je riječ o broju zaposlenih, treba napomenuti da je u prošloj godini devet od deset vodećih trgovačkih društava zapošljavalo više radnika ili održalo istu razinu zaposlenosti kao i 2018. Iznimka je jedino Krka-Farma u kojoj je broj zaposlenih smanjen za 4,3 posto na međugodišnjoj razini.

Tablica 6.
Pokazatelji poslovanja deset vodećih farmaceutskih proizvođača u Hrvatskoj u 2019.

	Ukupni prihodi (u mil. kn)	Indeks 2019./2018.	Koeficijent zaduženosti	Koeficijent tekuće likvidnosti	Bruto marža	Proizvodnost rada (u mil. kn)
Pliva Hrvatska d.o.o.	4.767,5	117,48	0,24	1,7	24,63	2,1
Belupo d.d.	724,0	103,91	0,28	3,0	12,22	0,6
JGL d.d.	575,9	125,66	0,45	2,7	13,32	1,1
Hospira Zagreb d.o.o.	361,2	101,53	0,15	3,2	12,28	1,0
Genera d.d.	239,6	120,97	0,57	2,7	9,58	1,0
PharmaS d.o.o.	215,4	133,51	0,68	1,5	6,08	2,4
Krka-Farma d.o.o.	164,6	94,01	0,05	6,8	4,03	0,9
Fidifarm d.o.o.	98,7	97,48	0,22	3,3	29,09	1,8
Apipharma d.o.o.	33,5	190,96	0,59	1,6	39,87	1,0
BioGnost d.o.o.	32,6	88,18	0,42	1,7	4,45	0,8

Napomena: Koeficijent zaduženosti = ukupne obveze/ukupna imovina; koeficijent tekuće likvidnosti = kratkotrajna imovina/kratkoročne obveze; bruto marža = bruto dobit/ukupan prihod * 100; proizvodnost rada = ukupan prihod/broj zaposlenih.

Izvor: Izračun autorice prema podacima Poslovne Hrvatske.

VRIJEDNOST KOEFICIJENTA ZADUŽENOSTI UKAZUJE DA DESET VODEĆIH PODUZEĆA SEKTORA NIJE PREZADUŽENO.

“ Koeficijent tekuće likvidnosti ukazuje da svih deset trgovačkih društava ima zadovoljavajuću sposobnost podmirenja kratkoročnih obveza.

Koeficijent tekuće likvidnosti ukazuje da svih deset trgovačkih društava ima zadovoljavajuću sposobnost podmirenja kratkoročnih obveza. Naime, vrijednost koeficijenta tekuće likvidnosti niti u jednom od deset vodećih društava nije ispod granice od 1,5, koja se smatra minimalno prihvatljivom, a većina ih ima koeficijent tekuće likvidnosti veći od 2. Među trgovačkim društvima na granici prihvatljive razine tekuće likvidnosti je PharmaS. Ostala farmaceutska društva čija je razina tekuće likvidnosti ispod 2 su Pliva, Apipharma i BioGnost.

Po pitanju zaduženosti većina trgovačkih društava u farmaceutskom sektoru stoji dobro. Nešto zaduženiji su Genera, PharmaS i Apipharma, te JGL čija je vrijednost koeficijenta zaduženosti na samoj granici prihvatljivog.

“ Zahvaljujući povećanju ukupnih prihoda te velikom povećanju bruto dobiti, porasla je i bruto marža deset vodećih društava sektora.

Zahvaljujući povećanju ukupnih prihoda te velikom povećanju bruto dobiti, porasla je i bruto marža deset vodećih društava sektora. Najveću bruto maržu u 2019. imali su Apipharma, Fidifarm i Pliva.

Zaključak

— Prvu polovicu ove godine u farmaceutskoj industriji, kao i u ostalim djelatnostima, obilježila je pandemija bolesti COVID-19. Učinci će se moći u potpunosti analizirati kad budu dostupni godišnji podaci, ali je već sada jasno kako su smanjen pristup pacijenata zdravstvenim uslugama te odgađanje pregleda, dijagnostičkih postupaka i zahvata koji nisu hitni zbog zaustavljanja širenja koronavirusa doveli do smanjene potrošnje lijekova na svjetskoj razini. Prema pregledu EvaluatePharma, vodeći svjetski proizvođači farmaceutskih proizvoda i pripravaka već su korigirali svoje projekcije prodaje zbog utjecaja mjera borbe protiv pandemije bolesti COVID-19. Smanjenje očekivane prodaje u ovoj godini osobito je izraženo u kompanijama koje proizvode onkološke lijekove koji, kako je već navedeno, predstavljaju najprodavaniju skupinu lijekova. Lijekovi iz ove skupine najveći su generator prihoda najvećim svjetskim farmaceutskim kompanijama, a pretpostavlja se da je zbog smanjenja dijagnostičkih postupaka u mjesecima zaključavanja na svjetskoj razini dijagnosticirano značajno manje bolesti nego je slučaj u redovnom radu. Isto vrijedi za kronične bolesti i lijekove koji se mogu koristiti samo uz liječnički recept.

“Vodeće svjetske kompanije u ovoj godini također su značajne napore i sredstva usmjerile na pronalazak cjepiva protiv koronavirusa.

Vodeće svjetske kompanije u ovoj godini također su značajne napore i sredstva usmjerile na pronalazak cjepiva protiv koronavirusa. To uključuje kompanije AstraZeneca, GlaxoSmithKline, Sanofi, Roche i Pfizer. Iako još uvijek ne postoji učinkovito cjepivo, Europska komisija već je postigla sporazum s AstraZenecom o kupovini 300 milijuna doza cjepiva uz mogućnost kupovine dodatnih 100 milijuna doza cjepiva kada ono bude dostupno, učinkovito i sigurno za upotrebu [Palokaj, 2020].

Službeni podaci iz Centralnog zdravstvenog informacijskog sustava Republike Hrvatske, kao i oni u Hrvatskom zdravstveno-statističkom ljetopisu koje na godišnjoj razini objavljuje Hrvatski zavod za javno zdravstvo, omogućit će precizniji uvid u broj posjeta liječnicima, obavljenih pregleda i izdanih recepata temeljem kojih će se moći analizirati promjene u potrošnji lijekova i utjecaj na poslovne rezultate poduzeća u farmaceutskoj industriji. Farmaceutska industrija u Hrvatskoj prošle je godine uglavnom imala

SMANJENJE OČEKIVANE PRODAJE U OVOJ GODINI
OSOBITO JE IZRAŽENO U KOMPANIJAMA KOJE
PROIZVODE ONKOLOŠKE LIJEKOVE.

dobre rezultate. Međutim, za očekivati je da će posljedice zaključavanja i mjera borbe protiv koronavirusa ostaviti traga i na rezultatima poslovanja ove djelatnosti. Već sada rezultati za prvih šest mjeseci koji uključuju i razdoblje zaključavanja ukazuju na određeno smanjenje proizvodnje i izvoza farmaceutskih proizvoda i pripravaka.

Literatura:

Agencija za lijekove i medicinske proizvode [HALMED]. (2020). *Izješće o potrošnji lijekova u Republici Hrvatskoj u 2018. godini*. Preuzeto s: <http://halmed.hr/Novosti-i-edukacije/Publikacije-i-izvjesca/Izvjesca-o-potrosnji-lijekova/Izvjesce-o-potrosnji-lijekova-u-Republici-Hrvatskoj-u-2018/>

Državni zavod za statistiku. (10.8.2019.). *Robna razmjena Republike Hrvatske s inozemstvom u 2019. Konačni podaci* (Priopćenje broj 4.2.2.).

Državni zavod za statistiku. (10.8.2020.). *Robna razmjena Republike Hrvatske s inozemstvom – privremeni podaci od siječnja do svibnja 2020. i od siječnja do lipnja 2020.* (Priopćenje broj 4.2.1/5.).

Državni zavod za statistiku. (2020). *Statistika u nizu: Zaposlenost* (6.8.2019.).

Državni zavod za statistiku. (4.8.2020.). *Indeks obujma industrijske proizvodnje te indeksi zaliha, zaposlenih osoba i proizvodnosti rada u industriji u lipnju 2020.* (Priopćenje broj 2.1.3/6.).

Državni zavod za statistiku. (6.8.2020.). *Indeks proizvođačkih cijena industrije u lipnju 2020.* (Priopćenje broj 2.1.1/6.).

Državni zavod za statistiku. (6.8.2020.). *Indeksi potrošačkih cijena u lipnju 2020.* (Priopćenje broj 13.1.1/6.)

Europska komisija. (2020). *R&D ranking of EU top 1000 companies*. Preuzeto s: https://iri.jrc.ec.europa.eu/scoreboard/2019-eu-industrial-rd-investment-scoreboard#field_data

Europska komisija. (2020). *The 2019 EU industrial R&D investment scoreboard*. Preuzeto s: <https://iri.jrc.ec.europa.eu/sites/default/files/2020-04/EU%20RD%20Scoreboard%202019%20FINAL%20online.pdf>

Eurostat. *Database: Structural business statistics*. Preuzeto s: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/overview>

EvaluatePharma. (2020). *World preview 2020, outlook to 2026*. Preuzeto s: <https://www.evaluate.com/thought-leadership/pharma/evaluatepharma-world-preview-2020-outlook-2026>

Hrvatski zavod za javno zdravstvo. (2020). *Analiza podataka iz Centralnog zdravstvenog informacijskog sustava Republike Hrvatske [CEZIH] za 2019. godinu*. Preuzeto s: <https://www.hzjz.hr/periodicne-publikacije/analiza-podataka-iz-centralnog-zdravstvenog-informacijskog-sustava-republike-hrvatske-cezih-podaci-za-2019/>

Palokaj, A. (2020., 14. kolovoza). EK postigla dogovor s AstraZenecom: Rezervirano 400 milijuna doza cjepiva protiv koronavirusa. *Jutarnji list*. Preuzeto s: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/ek-postigla-dogovor-s-astrazenecom-rezervirano-400-milijuna-doza-cjepiva-protiv-koronavirusa-15013545>

The European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations (EFPIA). (2020). *The pharmaceutical industry in figures*. Bruxelles: European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations (EFPIA). Preuzeto s: https://efpia.eu/media/554521/efpia_pharmafigures_2020_web.pdf

Izdavač

Ekonomski institut, Zagreb
Trg J. F. Kennedyja 7, 10000 Zagreb
Telefon: 01 2362 200
Fax: 01 2335 165
<http://www.eizg.hr>

Za izdavača

Tajana Barbić, ravnateljica

Glavna urednica

Ivana Rašić

Autorica analize

Ljiljana Božić

Izvršna urednica

Tamara Banjeglav

Lektura

Doris Baničević

Grafičko uređivanje i priprema

Vladimir Sukser

Grafičko oblikovanje

Studio 2M

Slika na naslovnici

CC0 javna domena

Napomena: *Sektorska analiza* autorskog je karaktera i ne odražava nužno stav Ekonomskog instituta, Zagreb

Sljedeća analiza *Građevinarstvo i nekretnine* izlazi u listopadu 2020.

